



KØBENHAVNS KOMMUNE

BEDRE STØTTE TIL ANBRAGTE BØRN OG UNGES SKOLEGANG

SOCIALFORVALTNINGEN

Line Klyvø, Videnscenter for Anbragte Børn og Unge (VABU)





VIDENSCENTER FOR ANBRAGTE BØRN OG UNGE

- Formål: At styrke kvaliteten i anbringelser af børn og unge.
- Vi gennemfører løbende aktionsforskningsundersøgelser, hvor vi inddrager anbragte børn, forældre, plejefamilier og medarbejdere.
- Vi omsætter undersøgelserne til praksisnære redskaber til plejeforældre, medarbejdere og anbragte børn og unge
- Vi er VISO-leverandører





SKOLEPROJEKTET I KØBENHAVNS KOMMUNE (2014-2016) – HVORFOR OG HVORDAN?

Baggrund:

Færre anbragte børn og unge gennemfører 9. classes afgangseksamen, de har mere skolefravær og får lavere karakterer.

Dette skal vendes!

Projektets formål:

At generere viden om, hvordan anbragte børn og unge oplever kommunens støtte til deres skolegang og hvad der skal til, for at flere anbragte børn oplever at klare sig fagligt godt og trives i skolen.

METODER OG DATAGRUNDLAG

Kvalitativ undersøgelse forankret i aktionsforskning:

1. 10 interviews med institutions- og familieplejeanbragte børn og unge – normalt begavede, alder 13-18 år
2. Ungeforskergruppen (8 unge)
3. 7 fokusgruppeinterviews med:
 - Skolelærere i folkeskolen og på intern skole
 - Sagsbehandlere og familieplejekonsulenter
 - Plejeforældre og kontaktpædagoger
 - Stabens skoleteam





POINTER FRA FORSKNINGEN SOM HAR INSPIRERET OS TIL FOKUS FOR UNDERSØGELSEN:

- SFI's trivselsundersøgelse fra 2015 viser, at anbragte børn og unge – og særligt de institutionsanbragte – er mindre gunstigt stillede end deres jævnaldrende, når det kommer til almindelse og omverdensforståelse.
- Vinnerljungs undersøgelser fra Sverige bekræfter, at plejefamilier, lærere, socialrådgivere og pædagoger ofte *undervurderer plejebarnets kognitive formåen* og derfor har lave forventninger til barnet, hvorfor der ikke altid bliver stillet relevante faglige krav
- Den tyske forsker Rosenthal beviste allerede i 1968 sammenhængen mellem læreres forventninger og elevers faktiske præstationer.



FOKUSPUNKTER:

- 1. Hvad oplever de unge og fagpersoner har betydning for, at de unge har en god skolegang?
- 2. Hvilken betydning har voksnes forventninger, og hvordan kan voksne både motivere og demotivere?
- 3. Hvordan oplever de professionelle samarbejdet med hinanden omkring anbragte børn og unges skolegang?
- 4. Kommunens tiltag til forandring på området



1. HVAD OPLEVER DE UNGE OG FAGPERSONER HAR EN BETYDNING FOR AT DE UNGE HAR EN GOD SKOLEGANG?

- At komme væk fra sine forældre er det, der betyder mest for, at de oplever at kunne få en god skolegang:

”Jeg ville ikke få hjælp, hvis jeg boede der. Jeg ville ikke en gang være sikker på, at hun ville være hjemme. Eller hun ville være hjemme og ikke lave noget. Og så ville jeg ikke lave noget. Hvis jeg havde vokset op der, havde jeg ikke fået særlig meget ud af min skolegang. Det giver lidt sig selv. Hun er ikke – hvad skal jeg sige – social arv og sådan noget der. Det er jeg jo kommet rigtig, rigtig meget væk fra ved at bo her [i plejefamilie]. Der er en virkelig lille chance for, at jeg falder tilbage til det, hun er.” (Irene, 14 år)



NORMAL ELLER ANDERLEDES. BETYDNINGEN AF HVAD DE ANDRE VED OM ÉN.

- De unge kredser i interviewene om at være normale. Det er vigtigt for de unge, at de selv vælger om og til hvem i skolen de vil fortælle om deres baggrund

Da jeg startede på min nye skole, blev jeg hentet i starten. En af pigerne fra min klasse spurgte, om mine forældre var bøsser, fordi der var to mandlige pædagoger med mig. 'Hvad er der med dig', sagde hun. Jeg måtte fortælle, at jeg boede på opholdssted, og at jeg ikke kunne være derhjemme. Man bliver på en måde sat i bås, når man ikke bor derhjemme. Men det går.

(ungeforsker, bor på opholdssted)



AT BLIVE SET, HØRT OG LYTTET TIL

”Når jeg ikke hører efter, det er, når jeg har møde med kommunen. Hver gang, jeg har de der samtaler, så sidder jeg der: Okay, hvad vil min mor sige? Hvad kommer der til at ske? Jeg kan ikke tænke på andet end det dagen inden eller nogle dage før, jeg skal noget med kommunen. (...) Og nogle gange kan jeg godt være sådan ked af det i skolen, og jeg kan ikke fortælle hvorfor. Det er jo bare sådan, at jeg har jo ikke lyst.”

(Ayah, folkeskoleelev, bor i plejefamilie)

SKOLEKULTUR

- *”Der var nogle, der blev mobbet ud.... der var alligevel sådan en kultur for, at man skulle passe på, hvad man sagde. Der var en frygt for hinanden og for, at man skulle blive udstillet. At man blev den næste. Der var i hvert fald også en periode, hvor man følte, at hver gang, der var en, der ikke var der, så snakkede man om personen. Man gjorde ikke direkte nar, men man grinte alligevel af dem og havde det sjovt på deres bekostning. Det giver også en følelse af, hvad når man ikke selv er der, ikk’. Den der følelse af, at man alligevel ikke er så tætte, og at lige så snart, man ikke er der, så bliver man gjort nar af.” (Rune, plejefamilie).*



HJÆLP TIL LEKTIER

- Fysiske rammer, rutiner og relationer i plejefamiliehjemmet er også vigtige for, at de unge kan finde ro og støtte til skolearbejde
- Nogle plejebørn oplever at få megen hjælp til lektier:
Rune, folkeskoleelev, flyttede fra specialskole til alm. folkeskole:
"Mine plejeforældre er meget strikse med lektier og sådan noget. Derfor er jeg kommet op på det niveau, som jeg er nu. Skal man have en god uddannelse, skal man også gøre noget for det."



TILFØRSEL AF SOCIAL OG KULTUREL KAPITAL

Plejefamilien og forbilleder:

- *”Jeg minder meget om min plejefar og min plejesøster. De er kloge. De ved meget om ting. Her er det som om, det er sjovt, når de ved nogle ting. Det er tit de samme ting, som jeg gerne vil lære om. Også fordi min [pleje]søster hun går på universitetet, og hun har fået et rigtig godt job. Jeg lærer rigtig meget af dem. Det er bare den måde, jeg gerne vil være på. Gøre alle de ting de gør” (pige i plejefamilie).*

MANGLENDE TILFØRSEL AF KULTUREL KAPITAL

- Jonas , der bor i netværkspleje fortæller om sin klasse:

” De fleste kommer fra familier, hvor forældrene er højtuddannede, ikk’. Nu går jeg jo i en samfundsfaglig klasse, hvor vi er sådan nogle, der ikke er vokset op med samtaler og snakke om politik. Det betyder naturligvis ikke, at de andre interesserer sig mere for det, men de har alligevel fået det mere ind, sådan... Jeg tror bare, de andre ligesom har haft det lettere ved at komme ind i hele det her gymnasieliv, fordi de har forældre, der selv kender til uddannelsessystemet og derfor har lettere ved det.”

HVAD MOTIVERER? AT KUNNE KLARE SIG SELV:

- *Jeg går der [i gymnasiet], fordi jeg føler, at jeg skal lære noget, så jeg kan gå på universitetet og få mig et godt job.*
- Interviewer: *Hvorfor er det vigtigt?*
- *Fordi jeg gerne vil have et godt liv, selvfølgelig. Jeg vil ikke stå og have en masse økonomiske problemer som voksen (...).*

(Jonas, gymnasieelev, netværkspleje fra han var helt lille)



BØRNE OG UNGE PÅ DØGNINSTITUTION

Nadia, der bor på døgninstitution, taler positivt om en ny afdeling hun er flyttet til:

- *”Man føler sig også ja mere hjemme fordi det er et lille hus. Hvor det er, det er ikke bare sådan et kæmpe hus, hvor der er en hel masse andre børn også. Så det ligner, altså hvis man ikke ved hvad det er, så hvis man kommer ind ville det jo også ligne et helt normalt hjem.(...) Så sætter jeg mig ned i stuen. Fordi jeg kan bedst lide at lige at sidde sammen med nogle andre (..), Og så får jeg lavet mine skole ting.”*

HVORDAN FREMMER INSTITUTIONER OG PLEJEFAMILIER BØRNS ALMENE DANNELSE OG OMVERDENSFORSTÅELSE?

- Kontaktpædagoger:

”Styrken hos os det er, at vi har en kultur, hvor vi laver lektier, ja det går vi meget op i, og vi forsøger at skabe en dannelsesproces, (...)og man kan få den hjælp, man ønsker. ”

”Ja, jeg tænker også det her med dannelsesprocesser, som man jo også har i sin egen familie med sine børn, hvor man sidder der om bordet, og barnet fortæller, jeg fik denne her opgave for om f.eks. 1864, og så snakker man noget historie og noget politik, og man ser nogle nyheder og sådan noget. Alt det, tror jeg, er vigtigt, for det har de jo heller ikke med sig hjemmefra.(...) Det er ikke bare skolelæring, det er også almindelig dannelse, almenviden og social bevidsthed. ” (Kontaktpædagog)

HVORDAN FREMMER INSTITUTIONER OG PLEJEFAMILIER BØRNS ALMENE DANNELSE OG OMVERDENSFORSTÅELSE?

- *"Plejemor: Man kan altid mærke på Tanja, at der er et stort hul i hendes viden (...)*
- *Interviewer: Hvad kunne det være?*
- *Plejemor:" Jamen det kunne være, om der findes havfruer? Det var hun helt overbevidst om, at de fandtes. Det kunne være og hun kommer og spørger, og jeg har sagt, at "der er ikke noget, du ikke kan spørge om og kom hellere og spørg end gå og være i tvivl". Der har jo aldrig været en mor eller far, hun kunne spørge, så der er et meget stort hul. Men vi har efterhånden fået hende lært og hun kommer og spørger, og jeg har sagt "der er ikke noget man ikke kan spørge om"*



2. VOKSNES FORVENTNINGER - HVORDAN KAN VOKSNE BÅDE MOTIVERE OG DEMOTIVERE?

- Børnene og de unge taler om lærernes forventninger. Det værste er, når lærerne på forhånd har negative forventninger.
- *"Jeg begyndte at blive bedre til alle de faglige ting. Meget bedre, synes jeg selv. Fordi de nye lærere ligesom startede på en frisk. For de der [gamle] lærere havde bare hængt fast i, at jeg var så dum og så dårlig. Og så fik jeg de her nye lærere, og så var det bare som om, jeg fik gejsten tilbage".*

(Ditte, folkeskoleelev, plejefamilie)



PLEJEFORÆLDRES FORVENTNINGER:

- *” Og hvor har jeg tit frydet mig, når jeg har siddet og hørt plejeforældrene skælde ud over at, ja, den matematiklærer han tror jo, drengen er dum. Så tænker jeg: Yes altså! ...Fordi den plejefar han er stolt af sit plejebarn. Og han vil gøre alt, hvad han kan, for at han nok skal komme igennem en uddannelse. Og om det bliver en – altså en tømreruddannelse eller de bliver sosu-assistenten, eller medhjælperen eller... Men det, at de skal ud og have et arbejde, det er en æressag for stort set alle de plejeforældre, jeg har mødt.”*
[familieplejekonsulent]
- *”Min nye plejefar siger fra, hvis lærerne siger, at jeg er dum. Det er lidt pinligt, men også ret fedt”.*
[Isak, ungeforsker]

3. FAGPERSONERS SAMARBEJDE OM BØRNENE OG DE UNGES SKOLEGANG.

Familieplejekonsulenter er af den opfattelse at der bør være flere fælles besøg sammen med sagsbehandler ude i plejefamilierne:

- *”Hvis nu jeg som konsulent er usikker på, hvorvidt en plejefamilie faktisk laver lektier og læser med plejebarnet, og om barnet konkret oplever at blive støttet, har jeg i dag ikke rigtig mulighed for at efterprøve det ved at tale med barnet. Det er jo sagsbehandlers opgave at tale med børnene, og de er jo ofte ikke med på besøget.”*
(Familieplejekonsulent)



FAMILIEPLEJEKONSULENTER

Der kan være rolleforvirring i forhold til hvem der tager skolemøderne:

”Og i nogle sager er vi der sammen og nogle, der siger sagsbehandlerne, jamen altså, de har ofte ikke tid til at køre til f.eks. Næstved for en halv times møde på en skole. Og der skal først sættes, de har lige været til opfølgning for to måneder siden, så de skal først til børnesamtale om fire måneder, og så er der ingen grund til at køre til Næstved, vel? Og altså så kommer de ikke... Men det er der, det er vigtigt at være der, ikke? (Familieplejekonsulent)



SAGSBEHANDLERE

”Ja, vores samarbejde med familieplejekonsulenterne er rigtig vigtigt, og der er brug for nogle flere samarbejds møder, hvor vi også får nogle holdningsdiskussioner (...) Der er store forskelle mellem os og familieplejekonsulenterne i synet på skole, efterværn og sådan nogle ting. Familieplejekonsulenterne er med til ligesom at pylre meget omkring de her børn. Børnene kan ikke tåle noget, de kan ikke komme i samvær efter skolen, og de skal være i de her plejefamilier, til de bliver 30 nogle gange, ikke?”

SAGSBEHANDLERE

Øget samarbejde mellem skole og socialforvaltning:

- ”Noget jeg tænkte på måske også godt kunne hjælpe, det var, at man stillede krav til skolerne om, at når børn skulle anbringes, at de lavede en PPV... Det er en pædagogisk/psykologisk vurdering af barnet, hvor man bl.a. tester: Hvor intelligent er barnet, er det normalt begavet eller ej? Og kom med nogle beskrivelser af hvordan det fagligt fungerer.”



4. HVORDAN HAR VI OMSAT UNDERSØGELSEN I KØBENHAVNS KOMMUNE?

- Vi har fremlagt foreløbige resultater for døgninstitutioner, familieplejekonsulenter og deres ledere, og på den baggrund iværksat nye tiltag:
- Fokus på skolegang i "Forundersøgelsesvejledning" og i "Vejledning til råd-og vejledningsbesøg"
- Kurser for plejefamilier, hvor vi fortæller om undersøgelsen (grundkursus og efteruddannelse) og hvad plejefamilier kan gøre
- Vi har afviklet en fælles faglig temadag hvor døgninstitutioner, familieplejekonsulenter og sagsbehandlere har været i dialog med hinanden.



HVORDAN HAR VI OMSAT UNDERSØGELSEN I KOMMUNEN?

- *Projekt Makkerlæsning* - projektets formål er at styrke anbragte børns læsefærdigheder – målgruppen er børn i 3. og 5. klasse
- Vi går i dialog med plejeforældrene om børnenes skolefravær
- Vi formidler undersøgelsens resultater for forskellige børnefamilieenheder i socialforvaltningen!
- Inspirationsmaterialer til plejefamilier, familieplejekonsulenter, skolelærere, plejebørn m. fl. på vej



HVAD KAN PLEJEFORÆLDRENE GØRE MERE AF?

- Værdisætte læring og skolegang i dialogen med barnet
- Indgå konstruktivt i skole-hjemsamarbejdet
- Skabe rutiner omkring lektielæsning og gode rammer (plads, ro og tid, internet og bøger til rådighed).
- Hjælpe barnet konkret med lektier i de fag, hvor der er behov og følge op dagligt!



HVAD KAN PLEJEFAMILIER GØRE?

- Læse højt for barnet, gerne hver dag f.eks. godnatbog eller som eftermiddagshygge.
- Gøre ting sammen med barnet: bibliotek, ture i skoven ,udflugter, lave mad, tage i biografen eller i teatret, besøge et museum, zoo osv.
- Bakke op om fritidsinteresser som f.eks. sport eller musik og støtte op om venskaber
- Tal med barnet dagligt om, hvad det oplever i børnehaven, i skolen eller om, hvad der foregår i verden (se f.eks. nyheder eller læs avis med barnet)



FÆLLES DRØFTELSE

- Er der noget, I er blevet inspirerede til at gøre mere eller mindre af fremover, i arbejdet med anbragte børn og unge?



TAK FOR I DAG!

- Læs mere om Videnscenter for Anbragte Børn og Unge og find vore undersøgelser og praksisnære vejledninger:

www.vabu.dk